

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada- Government

Zyra e Kryeministrit- Ured Premijera - Office of the Prime Minister

Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana (2021-2023) o Programu za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025)

Period vrednovanja (2023)

Maj 2024

Sadržaj:

1. Rezime
2. PROGRES U PRIMENI OBJEKTIVA PROGRAMA
3. PROGRES U ODNOSU NA OBJEKTIVE:
 1. Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;
 2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;
 3. Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;
 4. Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu
4. RIZICI I KORACI ZA NJIHOVO REŠAVANJE
5. PRILOG I: Ocena primene Akcionog plana (2021-2023) za sprovođenje Programa za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025)

Spisak skraćenica i akronima;

ARR	Agencija za rodnu ravnopravnost
AP	Akademija pravde
ABPP	Agencija za besplatnu pravnu pomoć
EU	Evropska unija
ODO	Opštinski direkcija za obrazovanje
ESLJP	Evropski sud za ljudska prava
INA	Institucija Narodnog advokata
KIJU	Kosovski institut za javnu upravu
NIJZK	Nacionalni Institut za javno zdravlje Kosova
SE	Savet Evrope
EK	Evropska komisija
EKLJP	Evropska konvencija za ljudska prava
KGJK	Sudski savet Kosova
KNDESK	Međunarodna Konvencija za ekonomska, socijalna i kulturna prava
TSK	Tužilački savet Kosova
LGBT	Lezbejke, gej, biseksualci i transrodne osobe
MLS	Ministarstvo za lokalnu smoupravu
MONTI	Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija
MPŠSR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i seoskog razvoja
MP	Ministarstvo pravde
ME	Ministarstvo ekonomije
MFRT	Ministarstvo finansija, rada i transfera
MZP	Ministarstvo za zajednice i povratak
NMPT	Nacionalni mehanizam protiv torture
MKOS	Ministarstvo kulture, omladine i sporta
MŽSPPI	Ministarstvo zaštite životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
MUPJA	Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne administracije
MZ	Ministarstvo zdravlja
JLJP	Jedinica za ljudska prava
OJLJP	Opštinska Jedinica za ljudska prava
VKUNLJP	Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za ljudska prava
OUN	Organizacija Ujedinjenih naroda
OEBS	Organizacija za evrospku bezbednost i saradnju
KP	Kosovska policija
NPSSSP	Nacionalni plan za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.
KCRPT	Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture
KSK	Korektivna služba Kosova
UNHCR	Agencija Ujedinjenih nacija za izbeglice
KP/KDU	Kancelarija premijera/Kancelarija za dobro upravljanje
PK/KP	Pravna kancelarija/Kancelarija premijera

1. OPŠTI REZIME

Treću godinu zaredom nastavljena je realizacija Programa za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda i trogodišnjeg akcionog plana (2021-2023) za njegovo sprovođenje.

Na osnovu izveštaja institucija, primećuje se povećano angažovanje na realizaciji aktivnosti i ispunjavanju strateških i specifičnih ciljeva predviđenih akcionim planom (2021-2023). Zahvaljujemo se svim institucijama na centralnom i lokalnom nivou upravljanja, nezavisnim institucijama van izvršne vlasti, agencijama, Instituciji ombudsmana na doprinosu i saradnji koju su pružili tokom procesa izrade ovog Izveštaja.

Pokušaji su bili usmereni na jačanje saradnje i međuinstitucionalne koordinacije u vezi sa sprovođenjem planiranih aktivnosti u okviru trogodišnjeg plana delovanja (2021-2023) za sprovođenje Programa za zaštitu i promociju osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025)

Vlada Kosova je dana 27 oktobra 2021 godine usvojila Program za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025). Program za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda i trogodišnji Akcioni plan (2021-2023) za njegovu implementaciju, ima za cilj izradu horizontalnog plana koji će imati široku podršku zainteresovanih strana i koji će biti vodič i konsenzualni vodič za primenu međunarodnih i regionalnih standarda ljudskih prava, zakona, programa i strateških politika u oblasti ljudskih prava, u cilju povećanja kvaliteta života, poštovanja prava svakoga i pružanja jednakih mogućnosti i jednakog tretmana u obrazovanju, zdravstvu, pravdi u društvenom životu i u javnim uslugama uopšte.

Postoje dva glavna mehanizma odgovorna za praćenje sprovođenja Programa zaštite i promovisanja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), uključujući Međuinstitucionalnu koordinacionu grupu za ljudska prava koju vodi gđa. Emilija Redžepi, zamenica premijera Republike Kosovo (predsedavajuća) kao i Kancelarija za dobro upravljanje u okviru Kancelarije premijera. Dana: 8 juna 2023 godine održan je redovan sastanak Koordinacione međuinstitucionalne grupe za ljudska prava, na kojem je predstavljen radi razmatranja i diskusije Izveštaj o napretku (2021-2022) na sprovođenju Akcionog plana (2021-2023) za Program zaštite i promocije osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025).

Program za zaštitu i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025) ima četiri strateška cilja:

- 1. Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;**
- 2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;**
- 3. Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;**
- 4. Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu**

Ovi strateški ciljevi su podeljeni na 16 - šesnaest drugih specifičnih ciljeva na kojima se zasniva Akcioni plan (2021-2023). Izveštaj o napretku procenjuje situaciju u vezi sa sprovođenjem predviđenih aktivnosti u okviru Akcionog Plana (2021-2023) za sprovođenje Programa za zaštitu i promociju osnovnih ljudskih prava (2021-2025), tokom perioda **(Januar 2023- Decembar 2023)**.

Ukupno, u Akcionom planu za godinu (2021-2023) definisano je ukupno 124 aktivnosti za institucije za sprovođenje. U 2021. godini planirano je 9 aktivnosti, u 2021-2022. planirano je 37 aktivnosti, kao i 78 aktivnosti koje će se realizovati kontinuirano u periodu (2021-2023). Ocena primene aktivnosti je podeljena u tri kategorije:

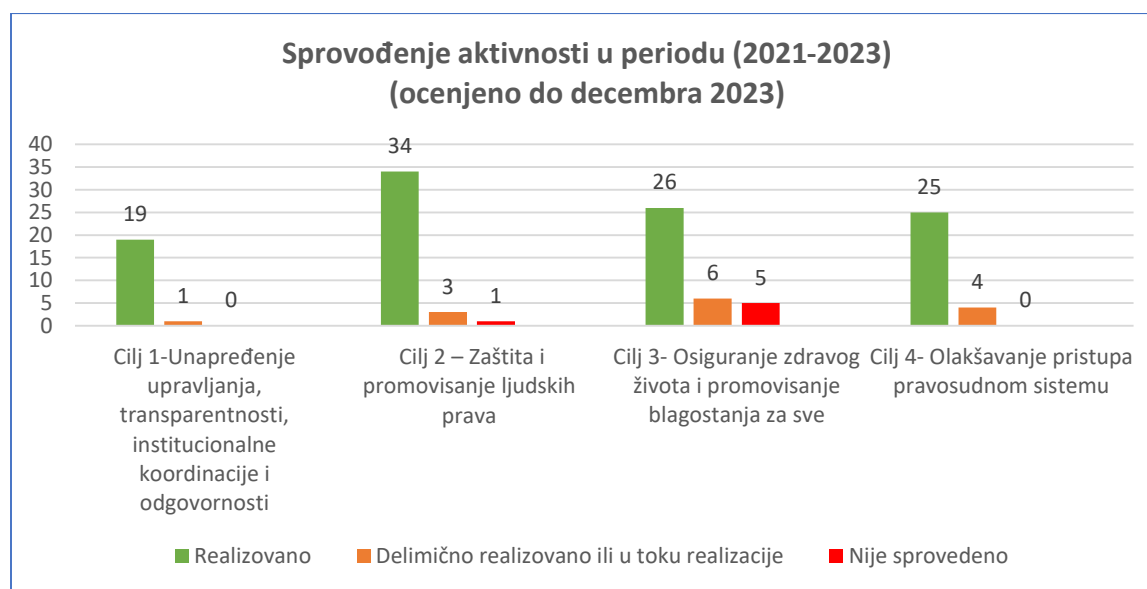
1) u potpunosti implementirane;

2) Delimično sprovedena ili u fazi implementacije;

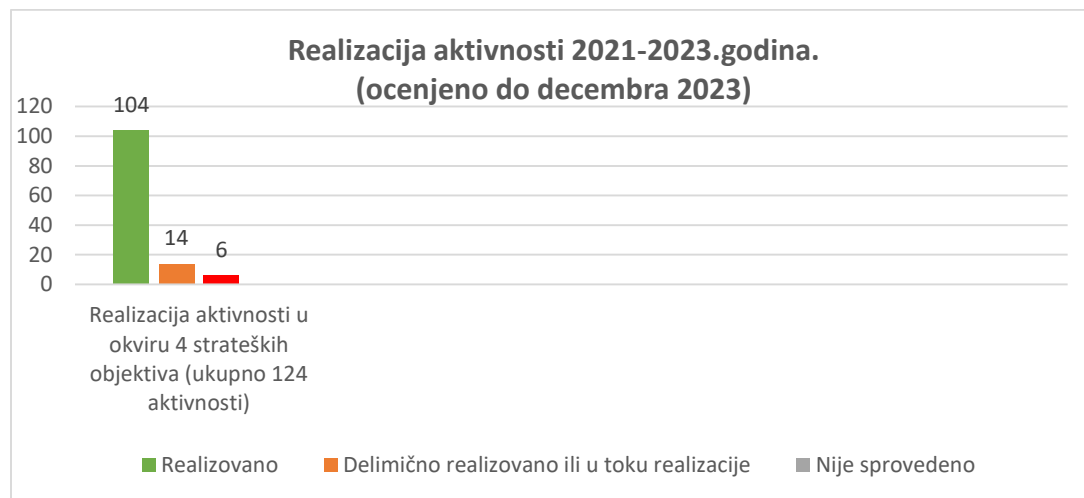
3) nesprovedeno.

Dok do decembra meseca 2022, od 124 planirane aktivnosti: 74 su potpuno sprovedena ili 59.67%, 34 delimično ili su u procesu sprovođenja ili 27.41%, kao i 16 nisu sprovedena i nema nikakvog ozbiljnog napretka u vezi s njima ili 12.90%, do decembra 2023 godine, od 124 planirane aktivnosti: 104 su potpuno sprovedene ili 83.87%, 14 delimično ili su u procesu sprovođenja ili 11.29%, kao i 6 nisu sprovedene i nema nikakvog ozbiljnog napretka u vezi s njima ili 4.83%.

Fig;1 Ukupna procena realizacije aktivnosti u okviru svakog strateškog cilja je sledeća: Brojevi pokazuju broj realizovanih aktivnosti

Fig;2 Opšta ocena za sprovođenje aktivnosti u okviru 4 (četiri strateška cilja) je sledeća:

Brojevi na figuri pokazuju broj aktivnosti koje su realizovane, delimično sprovedene ili u toku i one koje nisu sprovedene.

Zelena boja označava potpunu implementaciju aktivnosti

Narandžasta boja označava delimičnu implementaciju ili da je aktivnost u toku

Crvena boja označava da aktivnost nije realizovana i da nema razvoja u vezi sa njom

Ovaj izveštaj je pripremljen na osnovu Administrativnog uputstva (VRK) br. 07/2018. za planiranje i izradu strateških dokumenata i akcionih planova kao i priručnik za njegovu implementaciju.

NAPREDAK U IMPLEMENTACIJI CILJEVA PROGRAMA

Republika Kosovo, kroz svoj ustavni, pravni i institucionalni okvir, ostala je posvećena primeni univerzalnih principa i standarda ljudskih prava za sve svoje građane bez razlike. Dobro upravljanje, vladavina prava i jednakost svih građana pred zakonom su naš glavni cilj i svrha. Strateški cilj Vlade Republike Kosovo ostaje izrada i delotvorna primena zakona i politika koje unapređuju i ispunjavaju prava i usluge građana u zemlji, sa fokusom na najmarginalizovanije grupe društva, uključujući decu, žene, osobe sa invaliditetom, nestala lica, žrtve seksualnog nasilja, starije osobe, nevećinske zajednice, (LGBTI) zajednica, povratnike, lica raseljena tokom rata itd.

Izrada Programa zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), bila je obaveza koja proističe iz Zakona o zaštiti od diskriminacije br. 05/L-021, upravo član 10 koji obavezuje Kancelariju za dobro upravljanje da izradi politike, strategije i akcione planove u pitanjima zaštite od diskriminacije. Ovaj Program je izgrađen na principima i standardima koji jasno definišu da su ljudska prava prirodna, nedeljiva, neotuđiva i univerzalna prava. Ustav Republike Kosovo proklamuje i garantuje princip stvaranja države ravnopravnih građana, koji će garantovati prava svakog građanina, građanske slobode i jednakost svih pred zakonom. Na osnovu ovih principa, Program za zaštitu i unapređenje ljudskih prava ima za cilj da postigne:

- ✦ Jednakost pred zakonom, nepovredivost ljudskih prava od strane državnih institucija i zaštita od kršenja ljudskih prava od strane drugih;
- ✦ Stvaranje stabilnog institucionalnog sistema koji će omogućiti ljudima da ostvare i primenjuju svoja prava u praksi;
- ✦ Adekvatno informisanje stanovništva o pravima zagantovanim Ustavom, zakonima i međunarodnim instrumentima.

Program zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda predviđa sledeće strateške ciljeve:

- ✦ **Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija, radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;**
- ✦ **Zaštita i promovisanje ljudskih prava;**
- ✦ **Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;**
- ✦ **Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu**

Tokom izvještajnog perioda, došlo je do pozitivnih pomaka u izradi i implementaciji zakona i politika u oblasti ljudskih prava. Vlada Republike Kosovo je dala prioritet unapređenju, saradnji i međuinstitucionalnoj koordinaciji za ljudska prava. Fokus je bio na obezbeđivanju pristupa pravdi za sve i izgradnji institucija koje se rukovode principima dobrog upravljanja, koje su efikasne, odgovorne, transparentne, sveobuhvatane i inkluzivne na svim nivoima vlasti.

Vlada Kosova namerava da promoviše i sprovodi pristup zasnovan na ljudskim pravima, da uspostavi institucionalnu administrativnu kulturu u svim državnim resorima, gde poštovanje, zaštita, promovisanje i primena ljudskih prava postaje deo opšte kulture rada svakog službenika, koji vrši javne funkcije i pruža javne usluge građaninu.

Međutim, tokom ovog perioda za Vladu Kosova, prioritet je bilo sprovođenje preporuka upućenih od strane međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava, specijalnih izvestilaca Organizacije Ujedinjenih nacija, organizacija i lokalnih mehanizama; sprovođenje preporuka Zaštitnika građana, jačanje nacionalnog sistema zaštite i unapređenja ljudskih prava (NSZPLJP), pružanje jednakih mogućnosti i jednakog tretmana, prevencija i zaštita od diskriminacije stvaranjem mogućnosti da Uprava kreira javne politike koje imaju za cilj poboljšanje i unaprediti stanje i položaja marginalizovanih zajednica kroz sprovođenje afirmativnih mera, stvaranje i jačanje i ažuriranje sistema obuke o ljudskim pravima, edukaciju i kampanje podizanja svesti o ljudskim pravima.

Kancelarija premijera - Kancelarija za dobro upravljanje, je nadležni organ koji u saradnji i koordinaciji sa drugim institucijama prati i koordiniše proces implementacije, a i izveštava i prati sprovođenje Programa zaštite i unapređenja ljudskih prava. Takođe, Kancelarija za dobro upravljanje je odgovorna za praćenje sprovođenja mera definisanih Akcionim planom (2021-2023) za sprovođenje Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda). Kancelarija za dobro upravljanje je, pored

aktivne koordinacione i nadzorne uloge, bila ključni akter u sprovođenju mnogih radnji i inicijativa za primenu Programa i Akcionog plana za osnovna ljudska prava i slobode (2021-2023).

Program zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025.) sprovodi se u skladu sa Akcionim planom (2021-2023).

Program sadrži: **4 četiri strateške objekte , 16 specifičnih objektiv , 37 pokazatelja i 124 razna postupka** . Dalje, u ovom izveštaju prikazan je napredak implementacije Programa i Akcionog plana za (2021-2023)god. Korišćeni su svi dostupni podaci Kancelarije za dobro upravljanje/Kancelarije premijera, agencija, ministarstava, opština i drugih institucija prikupljeni putem direktne e-mail komunikacije. Nisu sve institucije poslale potpune informacije, na osnovu kojih se može realnije proceniti realizacija aktivnosti predviđenih Akcionim planom (2021-2023).

U izvještajnom periodu nivo realizacije aktivnosti je sljedeći:

Strateški objektivi br.1

1. Poboljšanje upravljanja, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovom strateškom cilju ,očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Ljudska prava su stavljena na dnevni red prioriteta Vlade
- Funkcionalizovana međuinstitucionalna koordinaciona grupa za ljudska prava

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

- Broj politika ljudskih prava odobrenih kao rezultat preporuka Grupe Međuresorni koordinator za ljudska prava.

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

- Broj održanih sastanaka u toku godine Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava gde je do kraja 2023. godine predviđeno održavanje 4 sastanka

Bez sumnje, dobro upravljanje, transparentnost i institucionalna odgovornost su ključni faktori za efektivnu i efikasnu zaštitu ljudskih prava i sprovođenje zakona i politika za ljudska prava. Ljudska prava se ne mogu u potpunosti ostvariti bez efektivne implementacije zakona, politika, međunarodnih i regionalnih standarda za ljudska prava, bez stvarne međuinstitucionalne koordinacije, bez efikasnih, transparentnih i odgovornih mehanizama upravljanja. Tokom izveštajnog perioda, povećana je posvećenost unapređenju i implementaciji pravnog okvira i politika u oblasti ljudskih prava.

Nakon pregleda i opšte analize izveštavanja javnih institucija na Kosovu, primetili smo da su preduzete brojne aktivnosti od strane institucija na centralnom i lokalnom nivou upravljanja u vezi sa sprovođenjem aktivnosti predviđenih ovim strateškim ciljem i specifičnim ciljevima. Bilo je nemoguće predstaviti sve njihove preduzete aktivnosti u postizanju ovog strateškog cilja, ali smo predstavili neke

koje su bile veoma relevantne i imale su značajan uticaj na unapređenje i napredovanje prava osetljivih grupa društva.

Kancelarija za Dobro Upravljanje pri Kancelariji Premijera, kao glavni mehanizam za povezivanje i koordinaciju između Kancelarije Premijera, ministarstava i opština, neprekidno radi sa institucijama na centralnom i lokalnom nivou vlasti radi povećanja transparentnosti, odgovornosti i pravilne primene pravnog i političkog okvira u oblasti ljudskih prava (prava dece, prava pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana, prava osoba sa invaliditetom, prava pripadnika LGBTI zajednice), kako je garantovano Ustavnom i zakonskom okvirom Kosova, kao i direktnim primenjivim međunarodnim i regionalnim instrumentima za ljudska prava.

U cilju unapređenja i jačanja međuinstitucionalne koordinacije za sprovođenje zakona i politika o ljudskim pravima, ispunjavajući svoju ulogu Sekretarijata Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava – Kancelarija za dobro upravljanje preduzela je sve neophodne radnje za funkcionalizaciju i obavljanje rada ovog mehanizma. Na redovnom sastanku Grupe održanom u junu 2023 godine, podneti su na razmatranje i raspravu:

- ✚ Izveštaj o Progresu (2021-2022) o sprovođenju Akcionog Plana (2021-2023) za Program Zaštite i Promocije Osnovnih Ljudskih Prava i Sloboda (2021-2025)
- ✚ „Situacija u vezi sa sprovođenjem preporuka Narodnog advokata, upućenih institucijama“ (napredak & izazovi).
- ✚ "Prvi put u okviru ovog mehanizma izvršeno je Predstavljanje i adresiranje preporuka proizašlih iz Izveštaja civilnog društva o ljudskim pravima na Kosovu u 2022 godini".

Zabilježeni su pozitivni pomaci u pogledu podizanja kapaciteta službenika za praćenje i izveštavanje u skladu sa Okvirom indikatora za praćenje primjene Zakona o zaštiti od diskriminacije. Okvir sadrži 42 merna indikatora, a na osnovu njih je sačinjen izveštaj za 2023 godinu za praćenje primene Zakona o zaštiti od diskriminacije. Brojne su aktivnosti u oblasti promocije paketa zakona o ljudskim pravima, Zakona protiv nasilja u porodici, Zakona o zaštiti dece.

Čak i Izveštaj o Kosovu Evropske komisije za 2023 godinu, svedoči da su kapaciteti organa vlasti da prate sprovođenje politika i zakona o osnovnim pravima poboljšani i da je povećan stepen sprovođenja preporuka Ombudsmana, takođe se vidi kao napredak i dostignuće izrada i implementacija Okvira indikatora za praćenje sprovođenja Zakona o zaštiti od diskriminacije. Na osnovu ovog okvira indikatora sastavljena su tri godišnja izveštaja (2021-2022-2023).

Po prvi put u zemlji izrađen je Okvir indikatora (pokazatelja) za ljudska prava. Da bi indikatori bili što razumljiviji i iscrpniji, metodologija njihove izrade se sastojala u pripremi indikatora za svako obavezno pravo definisano Ustavom Republike Kosovo i međunarodnim aktima, koji su obavezujući u Republici Kosovo. Okvir Pokazatelja za Ljudska Prava u Republici Kosovo odobren je na sledećem sastanku Vlade Kosova, dana 13.12.2023, Odlukom br. 20/178. Format izveštavanja koji se odnosi na praćenje sprovođenja Okvira indikatora ljudskih prava u Republici Kosovo je izrađen, a tokom 2024. godine po prvi put će biti testirana primena ovog okvira indikatora ljudskih prava.

KDU uz podršku projekta "Human Capacity Development Fund (HCDF)", tehnička pomoć u kontekstu evropske integracije organizovala je obuke sa ciljem daljeg osposobljavanja službenika za ljudska prava i borbu protiv diskriminacije od strane institucija Vlade Kosova i drugih javnih nezavisnih institucija Kosova kako bi bili osposobljeni za izradu i praćenje sprovođenja javnih politika za ljudska prava, sa fokusom na Indikatorima ljudskih prava i njihovom praktičnom korišćenju, tokom procesa izrade, praćenja i izveštavanja o sprovođenju politika.

Ono što ne bi trebalo da ostane nespomenuto i što se odnosi na transparentnost i institucionalnu odgovornost, je iz godine u godinu znatno povećan broj zahteva za pristup javnim dokumentima.

Tokom procesa izveštavanja javnih institucija pri AIP-u, za 2023. godinu registrovano je ukupno 4465 zahteva za pristup javnim ispravama,

dok je tokom 2022 godine ovaj broj iznosio 4481 zahtev za pristup javnim dokumentima za sve javne institucije izveštavanja.

Agencija za informisanje i privatnost (AIP) je utvrdila da javne institucije u većem procentu poštuju kriterijume člana 5 Zakona br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima, u vezi sa objavljivanjem dokumenata na svojim zvaničnim stranicama. Nakon imenovanja Poverenika za informisanje i privatnost i nakon početka rada Agencije za informisanje i privatnost, primetan je značajan pad broja žalbi koje se podnose IAP-u.

Ombudsman je tokom 2023 godine primio 11 žalbi u vezi sa pristupom javnim dokumentima, od kojih je 8 proglašeno neprihvatljivim, dok su ostale 3 otvorene za istragu. Istrage po 3 žalbe su završene i utvrđeno je da stranke nisu koristile raspoloživa pravna sredstva i nisu poštovalе zakonske rokove predviđene Zakonom br. 06/L-081 za pristup javnim dokumentima.

Ministarstvo zdravlja je primilo 83 zahteva za pristup javnim dokumentima, pri čemu je samo za dva zahteva odobren delimičan pristup. Dok je za 81 zahtev obezbeđen potpun pristup u zakonskom roku.

Ministarstvo pravde je u januaru - decembru 2023. godine primilo 41 zahtev za pristup, od kojih je 38 dobilo potpune odgovore, 1 delimičan odgovor i 2 su odbijena. Delimični i odbijeni zahtevi su u skladu sa Zakonom o pristupu javnim dokumentima „pravo na privatnost...“ i „slučaj pod istragom“.

Ovo pokazuje visok nivo transparentnosti u javnim institucijama, a u isto vreme povećan broj zahteva za pristup ovim institucijama predstavlja povećanu svest građana da ostvare svoje pravo na pristup javnim dokumentima, a to je rezultat organizovanja kampanja, sastanaka, debata i raznih stolova sa i za građane. Bez sumnje, ova situacija odražava, između ostalog, rezultate kontinuirane posvećenosti Agencije za informacije i privatnost da poveća kapacitete službenika odgovornih za omogućavanje pristupa službenim dokumentima, kao i da poveća svest i osvesti građane da budu deo institucionalnog donošenja odluka, sa jedne i sa druge strane, za podizanje institucionalne odgovornosti za povećanje transparentnosti njihovog rada i obezbeđivanje odgovornosti prema građanima.

U matrici je, na detaljan i deskriptivan način, prikazan status realizacije planiranih aktivnosti u okviru strateškog cilja I;

U okviru Strateškog cilja I - predviđena su 4 strateška pod-objektive sa ukupno 20 aktivnosti. Status sprovođenja aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano: 19 (devetnaest)

Delimično sprovedeno ili u toku implementacije: 1 (jedna)

Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 0

Pored velikog napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Održavati redovne sastanke Međuinstitucionalne koordinacione grupe za ljudska prava.
- Funkcionalizovati Centralnu jedinicu za prevođenje i usklađivanje zakonodavstva u pravcu harmonizovanog višejezičnog zakonodavstva.
- Funkcionalizacija i potpuno jačanje mehanizama zaštite od diskriminacije u Vladi i opštinama u skladu sa Uredbom Vlade br. 03/2017 o institucionalnim mehanizmima za zaštitu od diskriminacije u vladi i opštinama i [Zakonom br. 05/l -021 o zaštiti od diskriminacije koji je u postupku dopune izmene \(dopune\) ili izmene i novina koje će doneti dopuna-izmena Zakona o zaštiti od diskriminacije koja je u proceduri.](#)
- Da se prati i izveštava o primeni Okvira pokazatelja za ljudska prava u Republici Kosovo.

Strateške objektivne #2:

2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovoj strateškoj objektivu, očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Poštovanje i sprovođenje ljudskih prava u skladu sa međunarodnim standardima i važećim zakonima;
- Institucije su povećale nivo implementacije preporuka Institucije Narodnog advokata (INA).

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

- Sprovođenje preporuka međunarodnih mehanizama za ljudska prava, domaćih- organizacija i mehanizama

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

- Određivanje prioriteta i stepen implementacije Preporuka Institucije Narodnog advokata (INA) do kraja 2023. godine da se dostigne stopa implementacije od 85%

Jedan od osnovnih uslova za razvoj funkcionalnog sistema vladavine prava je poštovanje i sprovođenje standarda ljudskih prava od strane državnih institucija. Svaki javni službenik, u skladu sa Ustavom i važećim zakonima, dužan je da se pridržava, sprovodi i unapređuje međunarodne standarde za ljudska prava u vršenju javnih funkcija. Ti standardi su relevantni kako za kvalitet zakona i politika, tako i za njihovu primenu. Vlada Kosova, kroz ovaj cilj promoviše i sprovodi pristup zasnovan na ljudskim pravima, tokom procesa analize, planiranja i izrade zakonodavstva i politika, uspostavlja administrativnu institucionalnu kulturu na svim nivoima upravljanja, gde poštovanje, zaštita, promovisanje i sprovođenje ljudskih prava postaje deo opšte radne kulture svakog zvaničnika koji obavlja javne funkcije i pruža javne usluge građanima.

U svrhu postizanja ovog cilja, Vlada Kosova daje prioritet implementaciji preporuka upućenih od strane međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava, organizacija kao i lokalnih mehanizama, sprovođenju preporuka Ombudsmana, jačanju nacionalnog sistema za zaštitu i unapređenje ljudskih prava (NSZPLJP), pružanju jednakih mogućnosti i jednakog tretmana, prevenciji i zaštiti od diskriminacije kroz stvaranje mogućnosti za Upravu da kreira javne politike, inicira i sprovodi afirmativne mere u cilju poboljšanja položaja marginalizovanih zajednica .

Odlukom Premijera br. 6/81 od 01.06.2022. godine, osnovan je Međuinstitucionalni tim za podsticanje i unapređenje zapošljavanja za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana. Treba istaći da je formiranje Tima **afirmativna privremena mera** za podsticanje i napredovanje, kao i za postizanje kvote za zapošljavanje pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo, kako je definisano u Ustavu, Zakonu br. 06/L - 114 o javnim službenicima i u relevantnim zakonima na snazi u Republici Kosovo

Agencija za Rodnu Ravnopravnost (ARR), započela je izradu afirmativne mere za povećanje učešća žena na pozicijama odlučivanja u javnoj upravi, ARR je odložila ovu aktivnost za 2024 godinu kako bi afirmativna mera bila podržana u završenom pravnom okviru. Pored toga, ARR je podržala formiranje udruženja žena na pozicijama odlučivanja u javnoj upravi radi podrške, podsticanja i promovisanja donošenja odluka žena kao podsticajne mere za žene u civilnoj službi da konkurišu na mesta za donošenje odluka.

U cilj povećanja uživanja prava svojine žena - ARR je predložila Vladi nastavak afirmativne mere za registraciju imovine na ime oba supružnika bez naknade. Administrativno uputstvo (VRK) br. 01/ 2023 za izmenu i dopunu Administrativnog uputstva (VRK) br. 03/2016 o posebnim merama za upis zajedničke nepokretnosti na ime oba supružnika, usvojeno na sednici Vlade 12.04.2023.godine, odlukom br. 07/138. Ovo administrativno uputstvo važi za period od osam (8) godina od dana stupanja na snagu."

Dok smo u 2016 godini imali samo 105 parova koji su registrovali zajedničku imovinu na celom Kosovu, 2022 godine ima 4375 parova koji su to uradili. Ova afirmativna mera je pomogla da se poveća pristup žena imovini i po prvi put smo povećali stopu vlasništva od strane žena na nivou zemlje na procenat od 19.22“

Kako bi dao prioritet procesu implementacije preporuka Narodnog advokata, premijer Republike Kosovo g. Albin Kurti uputio je zvanično pismo resornim ministarstvima da daju prioritet razmatranju svake preporuke koja je sada adresirana i onih koje će biti adresirane od strane Narodnog advokata, sa ciljem podizanja stepena realizacije preporuka i poštovanja zakonskog roka od 30 dana za davanje svih odgovora koje Narodni advokat traži. Takođe, na redovnim sastancima generalnih sekretara ministarstava, proces sprovođenja preporuka ombudsmana je redovno postavljena tačka dnevnog reda. Stvorena je institucionalna kultura poštovanja ustavnih obaveza za odgovaranje zahtevima Ombudsmana i za dostavljanje svih traženih dokumenata i informacija, u zakonskom roku u skladu sa zakonom. Konstantno je dolazilo do povećanja primene preporuka, tako da je nivo primene preporuka dostigao 28%, što je приметно veće nego ranijih godina. Međutim, potrebno je više institucionalnog angažovanja i posvećenosti za povećanje primene do dostizanja nivoa kada se primenjuju sve preporuke. Kancelarija za dobro upravljanje kontinuirano prati i priprema izveštaje u vezi sa sprovođenjem preporuka INA, upućenih ministarstvima i opštinama.

Takođe se, radilo na stvaranju i jačanju sistema obuke o ljudskim pravima, kampanje obrazovanja i podizanja svesti o ljudskim pravima.

Organizovane su brojne aktivnosti (obuke, okrugli stolovi, debate) od strane institucija na centralnom i lokalnom nivou upravljanja u vezi sa promovisanjem i sprovođenjem paketa zakona o ljudskim pravima, sa fokusom na Zakon o zaštiti od diskriminacije, Zakon o rodnoj ravnopravnosti, Zakon o sprečavanju nasilja u porodici, Zakon o zaštiti prava deteta. Realizovane su aktivnosti samosvesti sa ciljem podizanja svesti, osveščivanja i obrazovanja javnosti o važnosti prijavljivanja slučajeva diskriminacije kako bi pravilno podneli žalbu na osnovu diskriminacije, i kako bi na adekvatan način prijavili diskriminaciju.

Nakon 2022. godine je u funkciji Nacionalna platforma za zaštitu od diskriminacije za Romsku, Aškali i Egipćansku zajednicu. Cilj nacionalne platforme za zaštitu od diskriminacije (<https://raportodiskriminimin.org>), je doprineti sprečavanju i suzbijanju diskriminacije prema romskim, aškalijskim i egipatskim zajednicama pružajući lakši pristup građanima za prijavljivanje slučajeva diskriminacije prema tim zajednicama i njihovo upućivanje nadležnim institucijama, radi izgradnje inkluzivnog društva.

Na osnovu slučajeva prijavljenih na platformi, u ukupno 39 njih , do 15.11.2023. godine i 41 do 01.12.2023. godine, primećuje se da je posebno u poslednjih šest meseci 2023. godine došlo do intenzivnog porasta prijavljivanja slučajeva. Ukupno 14 slučajeva prijavljenih na platformi, zabeleženo je u periodu od 1. jula

do 1. decembra 2023 godine. Ova cifra predstavlja 35% svih prijavljenih slučajeva tokom 17 meseci aktivnosti platforme.

Nadalje, intenzivno povećanje prijavljivanja slučajeva u periodu jul-decembar 2023. godine pokazuje porast poverenja u rad i angažovanje platforme zbog uspeha slučajeva.

Ministarstvo zdravlja: je realizovalo 8 okruglih stolova sa zdravstvenim stručnjacima u KCPM, o sprovođenju zakona o zaštiti od diskriminacije i liniji za žalbe građana,

Sa ciljem podizanja kvaliteta zdravstvenih usluga i sa ciljem pružanja mogućnosti građanima da izraze svoje nezadovoljstvo prilikom korišćenja zdravstvenih usluga, MZ je uspostavilo liniju za žalbe još od 2013. godine. Cilj ove linije je bio i jeste da se još više unapredi kvalitet pružanja zdravstvenih usluga bez diskriminacije.

U okviru aktivnosti podizanja svesti, Agencija za Rodnu Ravnopravnost (ARR): je realizovala dva video spota. Ukupna vrednost je 2900,00 evra:

Prevenција seksualnog uznemiravanja dece

<https://www.youtube.com/watch?v=EqCHdzoEQmY>

Sprečavanje nasilja u vezi kod tinejdžerskih parova

<https://www.youtube.com/watch?v=8RQ7lcjh7OM>

ARR je predstavila Zakon o ravnopravnosti polova u Kosovskom kazneno-popravnom centru za žene zatvorene u ovom centru.

U cilju podizanja kapaciteta za prevenciju i tretman slučajeva seksualnog uznemiravanja na radnom mestu, ARR u saradnji sa Institutem za javnu upravu Kosova (IKAP) i uz tehničku podršku UN Women, sprovela je 16 obuka o Prevenciji i Tretmanu seksualnog uznemiravanja na radnom mestu. U Ministarstvu i opštinama je sertifikovano 36 službenika za Rodnu Ravnopravnost (SRR). U Ministarstvu pravde i Ministarstvu za zaštitu životne sredine i prostorno planiranje je sertifikovano 112 službenika rukovodećeg i menadžerskog nivoa.

Obuka je takođe nastavljena i u 11 opština na lokalnom nivou: Glogovac, Vitina, Lipljan, Klina, Dečani, Obilić, Dragaš, Kamenica, Srbica, Istok, Prizren, gde je sertifikovano 227 službenika na nivou rukovodstva i upravljanja.

MONTI je sprovelo i realizovalo jednomesečnu Kampanju protiv nasilja u školama pod motom "Zajedno za prijateljsku školu", prema programu kampanje (sa promotivnim videom, televizijskim emisijama, radionicama sa koordinatorima kvaliteta, predavanjima PU-a, radionicama sa učenicima, itd.);

Konferencija Nacionalnog foruma o prijateljskim školama održana je gde je MONTI promovisalo sve razvijene dokumente u oblasti prava i zaštite dece (Politika zaštite dece, Paket od 12 tematskih modula, Vodič za sprečavanje trgovine ljudima, Informator o Istanbulskoj konvenciji; Zakon o zaštiti dece u prijateljskom obliku)

Održavane su aktivnosti sa školama za sprečavanje diskriminacije u školskom kontekstu (prevencija jezika mržnje, nasilja i napuštanja škole).

Ministarstvo odbrane: U svim kasarnama (7 kasarna) KBS-a, kroz prezentacije je promovisan pravni paket za ljudska prava, u cilju promovisanja zakonodavstva za zaštitu od diskriminacije.

U cilju povećanja kapaciteta za sprečavanje i tretiranje slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad ženama, Agencija za rodnu ravnopravnost (ARR) je nastavila sa ciklusom obuka za „Standardne akcione

procedure za zaštitu od nasilja u porodici“. ARR je održala 4 radionice na lokalnom nivou za koordinacione mehanizme protiv nasilja u porodici na kojima su predstavljene Standardne akcione procedure za zaštitu od nasilja u porodici, nadležnosti lokalnog nivoa u skladu sa Istanbulskom konvencijom i Zakonom o rodnoj ravnopravnosti. Radionica je održana u sledećim opštinama: Kosovo Polje, Dečani, Vučitrn, Lipljan i učestvovalo je 72 osobe, od kojih su 46 žena i 26 muškaraca. Ukupna vrednost budžeta je ; 1326,00 evra

ARP je sprovela ciklus obuka za Standardne procedure delovanja za zaštitu od nasilja u porodici, kao i Strategiji za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad ženama (2022-2026), gde se kroz ovu obuku policija informiše, usmerava o institucionalnim odgovornostima prema Standardnim postupcima i novim obavezama koje proizilaze iz Istanbulske konvencije o postupanju prema žrtvama porodičnog nasilja i rodno zasnovanog nasilja.

U periodu od januara do decembra 2023. godine, sertifikovano je 119 policajaca, od kojih su 85 muškaraca i 34 žene u ovim opštinama: Peć, Priština, Đakovica, Mitrovica i Gnjilane. Ukupna vrednost ovih treninga iznosi 6.853,60 evra.

Broj održanih obuka tokom 2023. godine iznosi 82. Broj službenika policije obučanih za 2023. godinu iznosi 922.

Takođe, opštine su nastavile sa aktivnostima u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava. Opština Priština - Sa skupštinom dece koji su glas dece svih škola glavnog grada organizovali su različite aktivnosti u vezi sa sprečavanjem diskriminacije i 2 aktivnosti gde su, uz saglasnost saradnje sa NVO-ima, sprovedene takve kampanje u svim školama glavnog grada.

U opštini Kamenica-održavane su aktivnosti sa školama za sprečavanje diskriminacije u kontekstu škole(prevenција jezika mržnje, nasilja i napuštanja škole). OJLJP je organizovala nedelju borbe protiv napuštanja školovanja gde je koordinatorka OJLJP pripremila i delila brošure sa informacijama građanima različitih uzrasta, posebno učenicima, razgovarajući s njima. Obimnije informacije o aktivnostima opština su prikazane u Matrici-Izveštajnom obrascu koji je deo ovog izveštaja.

u 1- U matrici je, na detaljan i opisujući način, prikazan status realizacije planiranih aktivnosti u okviru Strateške objektivne 2;

U okviru Strateškog objektivne 2 predviđena su 3 strateške pod-objektivne sa ukupno 38 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano: 34 (trideset i četiri)

Delimično sprovedeno ili u toku implementacije: 3 (tri)

Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 1 (jedan)

Pored postignutog napretka u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Implementacija paketa zakona o ljudskim pravima, sa fokusom na Zakon o zaštiti od diskriminacije.
- Poboljšati saradnju i institucionalnu interakciju između centralnog i lokalnog nivoa vlasti u smislu izrade i sprovođenja javnih politika.
- Institucije daju prioritet sprovođenju preporuka Narodnog advokata, davanju odgovora u zakonskom roku od 30 dana, kao i preporukama koje Vladi upućuju međunarodni mehanizmi za ljudska prava i civilno društvo.
- Nadgledati implementaciju Pravnog paketa za ljudska prava (Zakon o zaštiti od diskriminacije, Zakon o rodnoj ravnopravnosti i Zakon o Narodnom advokatu).
- Organizovati sistematske programe obuke u okviru Istanbulskog protokola za sve zdravstvene radnike, advokate, tužioce i sudije.
- Inspekcija rada daje prioritet istrazi i postupanju po pritužbama u vezi sa navodnim slučajevima diskriminacije u javnom i privatnom sektoru.
- Vlada bi trebalo da poveća broj inspektora.
- Promovisanje politike protiv seksualnog uznemiravanja u organima državne uprave.

Strateške objektivne #3:

Garantovanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve.

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovoj strateškoj objektivni, očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Unapređenje i implementacija zakonskog okvira i politika u oblasti zdravstvenih, socijalnih, porodičnih usluga i penzijskog sistema;
- Poboljšanje uslova života za siromašne porodice i smanjenje broja siromašnih porodica - korisnika šeme socijalne pomoći

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

Kvalitativne zdravstvene i socijalne usluge za sve kategorije društva

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

Stopa obuhvatnosti siromašnih porodica programima socijalne pomoći

Globalni napor za izgradnju ravnopravnog društva postali su ključni prioritet agende Ujedinjenih nacija, u okviru koje je definisan cilj posvećen smanjenju nejednakosti (SDG 10).¹ Ovaj cilj će biti u funkciji unapređenja socijalnih, porodičnih i zdravstvenih usluga, što ima za cilj jačanje sistema socijalne zaštite i omogućavanje pristupa socijalnim i porodičnim uslugama kroz završetak reformi u šemi socijalne pomoći; usklađivanje i unapređenje zakonskog okvira u oblasti socijalnih usluga i zdravstvenih usluga kroz definisanje održivog sistema finansiranja socijalnih usluga i ublažavanja siromaštva; stvaranje fonda zdravstvenog osiguranja, pružanje usluga i programa za ključne populacije zavisne od alkohola i droga, osobe sa HIV-AIDS-om, osobe zaražene tuberkulozom (TB) itd., kao i zaštita životne sredine i garantovanje bezbednosti hrane. Takođe, ovaj cilj će posebno uticati na garantovanje i ostvarivanje prava radnika u skladu sa važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.

Iako je tokom 2023. godine zabeleženo poboljšanje u sprovođenju aktivnosti, **Cilj III** ostaje među ciljevima koji su imali manje napretka u sprovođenju. Ovo je rezultat činjenice da su sve aktivnosti međusobno povezane, počev od izrade i dopune pravnog osnova koji je još uvek u početnoj fazi izrade i usklađivanja sa međunarodnim standardima, kao i zahtevima EU i *acquis communautaire*.

Iako je Fond zdravstvenog osiguranja osnovan Statutom Fonda koji je usvojen 2016. godine, puna Funkcionalizacija Fonda zdravstvenog osiguranja sledi nakon završetka/izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju, koji je u fazi izrade. Aktivnosti predviđene Planom počinju da se realizuju nakon završetka Dopune/izmena Zakona o zdravstvenom osiguranju koja je u toku. Čak i pored toga što se radilo na proširenju kapaciteta sa krevetima u Klinici za psihijatriju za osobe zavisne od droga, Rehabilitacioni centar za zavisnike od opojnih supstanci još nije izgrađen - zahtev je pokrenulo Odeljenje zdravstvene službe/divizije za mentalno zdravlje i bivši ministar zdravlja ga je potpisao, ali proces nije dalje odmakao.

U okviru ovog cilja preduzete su aktivnosti u oblasti senzibilizacije i podizanja svesti javnog mnjenja o zaštiti zdravlja, životne sredine i prevenciji negativnih pojava u društvu, kao što su zaštita od zaraznih bolesti i prevencija negativnih pojava, kao što su zloupotreba droga, prevencija trgovine ljudima, nasilja u porodici itd. NIJKje organizovao 8 (osam) kampanja za obeležavanje Svetskih dana zdravlja: Tuberkuloza, Zdravlje, Pušenje, Narkotici, Srce, Hipertenzija, Dijabetes i HIV/AIDS. Organizovano je i održano 694 aktivnosti zdravstvenog obrazovanja u zajednici, uključujući predavanja o hroničnim nezaraznim bolestima, vakcinaciji, negativnim pojavama, faktorima rizika i zdravom načinu života,

¹ UN.2015. Sustainable Development Goals (SDGs) – Agenda 2030.

fizičkoj aktivnosti i zdravoj ishrani, zdravlju i sportu, prevenciji saobraćajnih nesreća, uključujući i romske, aškalijske, egipatske zajednice i osobe sa invaliditetom.

Što se tiče zakonodavnog aspekta još uvek ostaje puno posla. Što se tiče aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, sada MFRT, za stvaranje zakonskog osnova za osiguranje zaposlenih od nezgoda (nesreća) na radu i profesionalnih oboljenja, nije prijavljena nijedna inicijativa. Osnovana je Radna grupa za izradu Nacrta zakona o šemi socijalne pomoći. Proces pripreme ovog nacrta zakona planiran je u okviru ratifikacije Sporazuma sa Svetskom bankom za projekat reforme šeme socijalne pomoći, koji još nije usvojen u Skupštini Kosova. Radna grupa je završila Nacrt- nacrta zakona SNS u avgustu 2023. godine i prosledila ga na razmatranje menadžmentu Ministarstva pre nego što je prosleđen na prethodne i javne konsultacije. Po izmenama u Zakonodavnom planu za 2023. godinu i planovima MFRT da se u početnoj fazi sprovede Pilot projekat Socijalne pomoći, ovaj nacrt zakona planiran je za odobrenje u drugom delu 2024. godine.

Još uvek nije kreiran specifičan grant za socijalne i porodične usluge. Očekuje se formiranje Radne grupe za pripremu formule finansiranja socijalnih usluga, jer će ovaj proces zavisiti i od procesa usvajanja Zakona o lokalnim finansijama, koji je bio deo zakonodavnog plana za 2022. godinu.

Proces izrade sveobuhvatnog Zakona za osobe sa invaliditetom još nije završen, poseban grant za socijalne i porodične usluge još nije kreiran.

Kao deo primene programa podrške nevladinom sektoru licenciranom za pružanje socijalnih i porodičnih usluga za 2021, 2022, 2023. godinu, podaci su sledeći:

MFRT	2021	900.000. 00 eura
MFRT	2022	1.000,000. 00 eura
MP	2023	1.500.000. 00 eura

2021	39 NVO	korisnika
2022	44 NVO	korisnik
2023	45 OJQ	korisnika

Ministarstvo ekonomije je tokom 2023. godine otvorilo Javni poziv za podršku porodičnim potrošačima u investiranju u efikasne grejne uređaje; Efikasne kućne aparate, Toplotnu pumpu, Klima uređaje (inverter toplotnu pumpu vazduh-vazduh visoke efikasnosti), Kotao na biomasu (drvo, peleti, briketi); Individualne peći na biomasu kao i za podršku malim i srednjim preduzećima (MSP), u investiranju u efikasne grejne uređaje.

U okviru ovog strateškog cilja, zaštita životne sredine zauzima posebnu pažnju. MŽSPPI -U okviru procesa formiranja Informativnog sistema za životnu sredinu, izrađen je portal o kvalitetu vazduha (Air Quality Kosova <https://airqualitykosova.rks-gov.net/en/about-air-quality-portal/>). Takođe je

razvijen Informacioni sistem za izveštavanje o otpadu, koji je u procesu operacionalizacije registra hemikalija i opasnog otpada.

U cilju informisanja javnosti, takođe je na raspolaganju web stranica Agencije za zaštitu životne sredine Kosova (www.ammk-rks.net) i web stranica Hidrometeorološkog Instituta Kosova (<https://ihmk-rks.net/>). Obe ove web stranice pružaju informacije o stanju životne sredine, a posebno o stanju vazduha, vode, zemlje, otpada i biodiverziteta.

Vlada Kosova tokom 2023. godine formirala je međuinstitucionalno telo koje će koordinirati procese povezane s implementacijom "Zelene agende". Ovo međuinstitucionalno telo je formirano i funkcioniše u okviru projekta EU4Green i vodi ga Kancelarija Premijera. Zelena agenda za Zapadni Balkan odražava Zeleni sporazum EU i zasniva se na pet glavnih stubova: dekarbonizacija, zagađenje, biodiverzitet, cirkularna ekonomija (cirkular) i održivi sistemi poljoprivrede i ishrane.

"EU4Green pruža važan podstrek za činjenje Zelene agende za Zapadni Balkan prisutnom i efikasnom." Zelena agenda će istovremeno podržati cilj održive i pravedne tranzicije kontinenta, kao i proces pristupanja ekonomija Zapadnog Balkana u EU,"

Što se tiče lokalnog nivoa vlasti, opštine ostaju posvećene očuvanju i zaštiti životne sredine, kao i sistema upravljanja otpadom. U cilju sprovođenja Zakona o zaštiti životne sredine, do sada je 27 opština izradilo plan upravljanja komunalnim otpadom, dok je 11 opština (Gnjilane, Vučitrn, Mališevo, Ranilug, Zubin Potok, Gračanica, Leposavić, Severna Mitrovica, Parteš, Zvečan, Klin) još nisu izradili ovaj plan. Opštine se neprestano suočavaju sa izazovima u sprovođenju Zakona o zaštiti životne sredine i sprovođenju Plana upravljanja komunalnim otpadom zbog nedostatka sredstava, nedostatka svesti građana, nedostatka uplata od strane građana, malog broja inspekcija, nedostatka preduzeća, neadekvatnog osoblja za relevantnu oblast, nedostatka dovoljne tehničke opreme za preduzeće koje upravlja otpadom itd. Kao rezultat toga, izrada akcionog plana za kvalitet vazduha ostaje značajan izazov za opštine, gde samo 3 od njih su izradile ovaj plan.

U cilju promovisanja i zaštite životne sredine, MŽSPPI je tokom 2023 godine održao desetine aktivnosti za podizanje svesti i kampanja zagovaranja za mlade u vezi sa zaštitom životne sredine u okviru obeležavanja događaja zaštite životne sredine u skladu sa ekološkim kalendarom za 2023 godinu. MONTI je predložilo školama/opštinama da sprovedu aktivnosti unapređenja svesti o planeti uopšte, teme koje su deo kurikuluma i vannastavnih aktivnosti. Škole su sprovele kvalitetne i različite aktivnosti. Ekološki datumi su takođe obeleženi u saradnji sa MŽSPPI, gde MŽSPPI takođe učestvuje. Reč je o Svetskom danu vode, Danu planete, Danu životne sredine, Bioraznolikosti, itd.

Opština Priština – Skupština dece prestonice održala je akciju povodom Dana planete Zemlje i u vreme Novogodišnjih praznika napravljeni su ukrasi od materijala za višekratnu upotrebu kako bi se naši mladi ljudi osvestili o zaštiti životne sredine.

Opština Kamenica - Savet lokalne omladinske akcije organizovao je aktivnosti sa ciljem podizanja svesti i osveščivanja mladih o pitanjima životne sredine. OOO, tačnije škole redovno sprovode kampanje osveščivanja o zaštiti životne sredine kroz angažovanje nastavnika građanskog vaspitanja, psihologa i pedagoga u školama.

Takođe, u okviru cilja ove Strategije, prioritet je bio da se obezbedi zdravstvena bezbednost hrane i zaštita javnog zdravlja i potrošača. Agencija za hranu i veterinarstvo tokom 2023 godine radi zaštite javnog zdravlja ostvarila je:

81.476 službenih kontrola operatera preduzeća koja se bave hranom kako prilikom uvoza, tako i kod domaćih proizvođača.

Kontrole su sprovedene od strane veterinarskih, fitosanitarnih i sanitarnih inspektora, prema relevantnim oblastima inspekcije i prirodi proizvoda.

Od ovih kontrola ispitano je i analizirano 3.592 uzorka u laboratorijama unutar i van zemlje!

Proizvodi koji nisu bili u skladu sa zdravstvenim propisima su uništeni na sledeći način:

374.770 kg proizvoda od mesa;

74,522 kg mlečnih proizvoda; 4.842 kg meda; 125 kg ribe; 155,491 kg proizvoda za ličnu higijenu; 950,565 kg mešanih sanitarnih proizvoda;

Zbog zaraznih bolesti životinja uništeno je 345 grla goveda, 29 grla ovaca i koza, 1082 svinja i 171 košnica.

Odbijen je uvoz 48 tereta u Republiku Kosovo.

u 1- U prilogu 1 - na detaljan i opisujući način, prikazan je status realizacije planiranih aktivnosti u okviru Strateške objektivne 3;

U okviru Strateškog objektivne 3 predviđena su 4 strateške pod-objektive sa ukupno 37 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano: 26 (dvadeset i šest)

Delimično sprovedeno ili u toku implementacije: 6 (šest)

Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 5 (pet)

Pored skromnog napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Da se izradi i usvoji Zakon o zdravstvenom osiguranju.
- Da se funkcionalizuje Fod za zdravstvena osiguranja.
- Izgraditi rehabilitacioni centar za osobe zavisne od narkotičkih substanci.
- Izrada i realizacija planova za zaštitu životne sredine i vazduha, na nivou lokalne samouprave.
- Poboľšati saradnju i institucionalnu interakciju između centralnog i lokalnog nivoa vlasti u smislu izrade i sprovođenja javnih politika.
- Institucije daju prioritet ostvarivanju prava radnika u javnom i privatnom sektoru, u skladu sa važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.
- Nadgledati implementaciju politike protiv seksualnog uznemiravanja u organima javne uprave.
- Organizovati sistemske programe obuke inspektora rada u oblasti zaštite od diskriminacije i seksualnog uznemiravanja.
- Inspektorat rada daje prioritet istrazi i postupanju po žalbama u vezi sa navodnim slučajevima diskriminacije u javnom i privatnom sektoru; Inspekcija rada daje prioritet istrazi i postupanju po pritužbama u vezi sa navodnim slučajevima diskriminacije u javnom i privatnom;
- Vlada treba da poveća broj inspektora, posebno da poveća broj žena inspektora.
- Stvoriti poseban grant za socijalne i porodične usluge
- Što se tiče zakonodavnog aspekta, ima još dosta posla. Što se tiče aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, sada MFRT, za stvaranje zakonskog osnova za osiguranje zaposlenih od nezgoda (nesreća) na radu i profesionalnih oboljenja, nije prijavljena nijedna inicijativa.
- Izraditi i usvojiti Zakon o šemi socijalne pomoći. Proces izrade sveobuhvatnog Zakona o osobama sa invaliditetom još nije završen.
- Usvojiti sveobuhvatni Zakon o osobama sa invaliditetom.

Strateške objektivne #4: Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu

Prema Akcionom planu Programa zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, u ovoj strateškoj objektivni, očekuju se dva glavna dostignuća.:

- Pravedan i efikasan pristup pravosudnom sistemu za sve i bez diskriminacije;
- Veći pristup pravdi, kao i efikasnija vladavina i delovanje zakona putem vanskudskih instrumenata

Ciljni indikator za prvi rezultat je:

Pravedan i jednak tretman pred pravosudnim i svim drugim organima koji se bave pravdom;

Drugi indikator na ovom nivou se odnosi na:

% slučajeva rešenih vanskudskim instrumentima

Vlada Kosova se pridružuje težnjama svih država u okviru UN, što je ujedno i 16. cilj održivog razvoja, da se mobiliše za promovisanje mirnih i inkluzivnih društava, da osigura pristup pravdi za sve i da izgrade efektivne, odgovorne, odgovorne i sveobuhvatne institucije na svim nivoima vlasti. Svi planirani koraci u okviru ovog strateškog cilja su u skladu sa usvojenom Strategijom za vladavinu zakona(2021-2026).

U skladu sa ovim strateškim ciljevima – Sudski savet Kosova (SSK) je kontinuirano promovisao upotrebu posredništva, kao alternativnu metodu za rešavanje sudskih sporova. Takođe, SSK je u kontinuitetu preduzimao ostupke za smanjenje predmeta, povećavajući broj novih sudija zapošljavanjem 49 sudija i dodavanjem pomoćnog osoblja, takođe SSK je usvojio strateški plan za poboljšanje pristupa pravdi (2022-2025) efikasnost i prioritizaciju predmeta u okviru pravosudnog sistema, pri čemu će prioritet imati predmeti koji su blizu zastarelosti. SSK kontinuirano razmatra zahteve za pokretanje disciplinskog postupka koji dolaze od nadležnih organa u skladu sa Zakonom br. 06/L-057 o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca. SSK je stvorio olakšice za korišćenje jezika, licencirane sudske prevodioce i tumače, čiji proces su takođe nadgledali međunarodni partneri.

Smanjenje i odabir starih predmeta, kroz uključivanje slobodnih advokatskih profesija, u koje spadaju posredovanje (posrednici), notari i privatni izvršitelji. Iako je posredništvo počelo da se primenjuje relativno kasno, statistika pokazuje da se postepeno povećava broj predmeta upućenih u postupak medijacije. Do sada je oko 11.530 (ne računajući 2016. godinu, u tri regiona) predmeta upućeno u postupak medijacije, a oko 9.320 predmeta je rezultiralo sa rešavanjem spora. Ono što se može primetiti iz ovih statistika su rezultati uspešno postignutog dogovora. Razlog više da se odlučite za medijaciju kao alternativu rešavanju sporova.

Ministarstvo pravde će redovno objavljivati podatke o predmetima iz postupka posredovanja.

Razlog više da se posredništvo smatra alternativom u rešavanju sporova su rezultati rešavanje sa uspešnim sporazumima. Ministarstvo pravde će redovno objavljivati podatke o predmetima iz postupka posredovanja.

Prvi posrednici su licencirani 2011. godine i trenutno postoji oko 180 medijatora licenciranih od strane Ministarstva pravde širom Kosova, različitih profila, spremnih da pruže usluge medijacije u rešavanju sporova.

Trenutni broj je ukupno 50 (pedeset pet) notara;

- U 2023 godini je izrađeno/sačinjeno ukupno 644.866 potvrda/akata, od čega 484.039 noterskih potvrda, kao i 160.827 notarskih akata, podaci su prema godišnjem izveštaju Komore javnih beležnika za 2023. godinu.

Privatni izvršitelji, aktuelni broj je ukupno 42 (trideset i devet);

Tokom 2023 godine na osnovu izveštaja privatnih izvršitelja ukupno je:

- Broj primljenih predmeta je 26.090

- Broj rešenih predmeta je 7.482

Sudski savet Kosova je kontinuirano promovisao upotrebu posredništva, kao alternativnu metodu za rešavanje sudskih sporova.

Detaljnije informacije su dostupne na https://www.gjyqesori-rks.org/wp-content/uploads/reports/40736_KGJK_RAPORTI_VJETOR_2023.pdf

MP je pripremio nacrt Koncept dokumenta za ostvarivanje građanskih prava, uključujući pravo stranaka na suđenje u razumnom roku, održane su dve radionice uz podršku Programa za pravdu - EUKOJUST, ai angažovana su dva lokalna stručnjaka. 29.6.2023. usvojen je Koncept dokument za ostvarivanje građanskih prava, uključujući pravo stranaka na suđenje u razumnom roku.

Dana 14.1.2023, usvojeno je Administrativno uputstvo (K RK) br. 01/2021 za zaštitu i postupanje sa decom izvršiocima krivičnih dela koje su mlađa od uzrasta za krivičnu odgovornost. Ovo Uputstvo je predvielo posredovanje među vršnjacima kako bi se dala mogućnost povratka u normalne odnose među vršnjacima i rehabilitacija deteta i njegova reintegracija u društvo.

Nastavljeno je unapređenje primene prava na besplatnu pravnu pomoć. Olakšanje pristupa pravdi za određene kategorije građana postignuto je izmenama zakona koje su izvršene tokom 2022. godine, i to Zakonom br. 08/L-035 o Izmenama i Dopunama Zakona br. 04/L-017 o Besplatnoj Pravnoj Pomoći, gde su određene posebne kategorije korisnika besplatne pravne pomoći kojima se, bez obzira na zahteve propisane u članovima 8 i 9 osnovnog zakona (tj. bez ikakvog ispitivanja kriterijuma), pruža besplatna pravna pomoć:

1.1. osobama koje su bile seksualno zlostavljane tokom rata na Kosovu u godinama 1998-1999;

1.2. žrtvama porodičnog nasilja;

1.3. žrtvama svedocima nasilja, koji su u zavisnosti od žrtava nasilja u porodici;

- 1.4. žrtvama rodno zasnovanog nasilja;
- 1.5. žrtvama bilo kog oblika seksualnog nasilja, uključujući seksualno uznemiravanje;
- 1.6. žrtvama trgovine ljudima;
- 1.7. maloletnim žrtvama;
- 1.8. deci koja žive u ustanovama socijalne zaštite;
- 1.9. deci pod starateljstvom koja traže pokretanje postupka bez saglasnosti svog zakonskog staratelja ili protiv svog zakonskog staratelja;
- 1.10. lica čije je pravo povređeno radnjom ili nečinjenjem koje predstavlja diskriminaciju, na osnovu odluke nadležnog organa u skladu sa zakonom o zaštiti od diskriminacije;
- 1.11. Novinari, nezavisni novinari, fotoreporteri, snimatelji i urednici koji rade u/za medije licencirane od strane Nezavisne komisije za medije (NKM) i/ili medija koji su članovi Saveta za pisane medije Kosova (SPMK). Agencija za besplatnu pravnu pomoć (ABPP), u cilju informisanja i podizanja svesti, ABPP organizuje i postaje deo ovih kampanja podizanja svesti: - Održana je Nedelja besplatne pravne pomoći pod motom „Brani svoja prava“, konferencije, informativni sastanci sa različitim opštinskim akterima, informisani građani kroz podelu 5000 brošura na 4 jezika albanskom, srpskom, engleskom i turskom kao i u BRAIL azbuci, 80 postera, 3 televizijska spota, publikacije na web stranicama i društvenim mrežama, 5 nastupa u medijima, predavanja u institucijama i sa interesnim grupama; sa nevećinskim zajednicama. Kao rezultat ovih kampanja registrovan je veći broj korisnika besplatne pravne pomoći, ali cilj još nije postignut.

U 2023. godini besplatna pravna pomoć je pružena 2883 ženama i 3187 muškarcima. Prema nacionalnoj pripadnosti, besplatnu pravnu pomoć koristilo je 5.214 Albanaca, 164 Srba, 73 Bosanaca, 54 Turaka, 213 Aškalija, 156 Egipćana, 137 Roma, 54 Gorana i 5 drugih.

U odnosu na 2021. godinu imamo povećanje broja korisnika besplatne pravne pomoći za 31.95%, dok u odnosu na 2022. godinu imamo povećanje broja korisnika besplatne pravne pomoći za 3.56%.

U izveštajnom periodu za 2023. godinu angažovano je 584 (petsto osamdeset četiri) advokata, od kojih u građanskom postupku 539 (petsto trideset devet), u upravnom postupku 14 (četnaest) i u krivičnom postupku 31 (trideset jedan). U poredjenju sa prethodnom godinom, zabeležen je porast angažovanja advokata za 4.84%.

ABPP, sa svim svojim dostignućima u pružanju pravnih usluga građanima, takođe je praćena raznim izazovima. Izazovi sa kojima se suočava ABPP, su posledica nedovoljnog budžeta za postizanje ciljeva u potpunosti.

Pored toga, izmenom Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći povećan je krug korisnika besplatne pravne pomoći, što istovremeno povećava potrebu za dodatnim budžetom. Imajući u vidu da je trenutni budžet koji se izdvaja za ABPP nizak, uz proširenje kruga korisnika besplatne pravne pomoći, doći će do poteškoća u primeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, u slučaju da ne bude obezbeđena budžetska podrška.

Kako bi se kontinuirano ostvarivalo ispunjavanje zakonske obaveze kroz budžetske zahtjeve, upućen je apel da se obezbedi potreban budžet za otvaranje mobilnih kancelarija, međutim, u zakonu o budžetu za 2022. godinu nije izdvojen budžet za obezbjeđenje produženja besplatne pravne pomoći na celoj teritoriji Republike Kosovo. U junu 2023. godine je usvojena od strane Ministarstva pravde, Uredba MP - BR. 05/2023, za određivanje kriterijuma za pružanje besplatne pravne pomoći od strane NVO koje ulaze u partnerstvo sa Agencijom za besplatnu pravnu pomoć. Dakle, na osnovu propisa, sve potrebne radnje su završene; otvoren je javni poziv za prijavu NVO za ulazak u partnerstvo, formirana je Komisija za ocenjivanje kriterijuma, a prema ocenama Komisije šest NVO je ispunilo kriterijume definisane uredbom.

U pogledu obezbjeđivanja pristupa pravdi, ABPP kontinuirano čini napore da osigura pristup pravdi za građane, koji nemaju dovoljno finansijskih sredstava, posebno za žrtve rodno zasnovanog nasilja, seksualnog nasilja, nevećinske zajednice i raseljena lica. U cilju dostizanja informacija kod manjinskih zajednica tokom 2023. godine održane su: 6 Sesijeinformativnih pravnih sastanaka sa romskom zajednicom o pristupu pravdi zajedno sa Eukojust -om u različitim delovima Kosova.

Agencija za besplatnu pravnu pomoć se suočila sa značajnim izazovima u postizanju svojih ciljeva kao rezultat nedostatka budžeta za proširenje pravne pomoći na celoj teritoriji Republike Kosovo u skladu sa članom 22. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, koji predviđa uspostavljanje Regionalnih kancelarija i mobilnih kancelarija za besplatnu pravnu pomoć za pokrivanje cele teritorije Republike Kosovo, tako da građani koji nemaju dovoljno finansijskih sredstava da obezbede efikasan pristup pravosudnom sistemu imaju koristi od pružanja usluga besplatne pravne pomoći.

Trenutno, besplatna pravna pomoć se pruža preko 7 (sedam) regionalnih kancelarija za besplatnu pravnu pomoć koje funkcionišu u: RKBPP Priština, Mitrovica, Peć, Prizren, Gnjilane, Đakovica i Uroševac i preko 14 mobilnih kancelarija koje rade u sledećim opštinama: Kosovo Polje, Glogovac, Dečani, Istok, Suva Reka, Dragaš, Severna Mitrovica, Zvečan, Leposavić, Zubin Potok, Mališevo, Gračanica, Srbica i Kamenica. Ove kancelarije se financiraju iz budžeta Republike Kosovo .

Besplatna pravna pomoć se takođe nudi kroz 6 mobilnih kancelarija koje finansijski podržava GIZ koje rade u opštinama: Podujevo, Klina, Lipljan, Štimlje, Kačanik i Elez Han, omogućavajući zapošljavanje 4 službenika koji će pružati besplatnu pravnu pomoć. Besplatna pravna pomoć se takođe pruža preko Pokretne mobilne klinike uz finansijsku podršku UNDP-a, koja radi u opštinama u kojima ne postoji regionalna kancelarija i mobilna kancelarija za besplatnu pravnu pomoć iu najdaljim regionima Republike Kosovo.

Budžetski zahtev ABPP-a za otvaranje mobilnih kancelarija u 6 opština još nije naišao na podršku Ministarstva Pravde. Poslednjim budžetskim cirkularom iz 2024. godine obezbeđena su 4 (četiri) pravna službena mesta za mobilne kancelarije koje podržava GIZ, a takođe je dozvoljeno 1 (jedna) pozicija za pravnog službenika za otvaranje mobilne kancelarije u drugoj opštini.

Takođe i budžet ABPP u kategoriji robe i usluga povećan je za 40,000,00 € za 2024 godinu.

Rad sistema posredovanja; SSK u saradnji sa USAID-om promovise posredovanje putem informacionih načina, društvenih mreža i brošura.

Tokom 2021. godine usvojena su dva Administrativna uputstva za posredovanje,

- Administrativno uputstvo MP-br. 05/2021 za određivanje postupka samostalnog posredovanja predmeta i predmeta koje upućuje organ uprave,
- Administrativno uputstvo MP-br. 4/2021 Za naknadu posrednika u Republici Kosovo.

Statistika predmeta u postupku posredovanja za 2021. godinu upućenih od strane sudova i osnovnih tužilaštava. Predmeti upućeni od strane sudova; Ukupno je bilo 2232 krivična predmeta, od kojih je 1830 rešeno, 383 nisu rešena, a u postupku je 19 predmeta. Građanski predmeti su bili ukupno 887 predmeta, od kojih su 642 rešeni, 222 nisu rešeni, a u postupku su 23 predmeta. Total je 3119.

Predmeti koje je tužilac uputio u 2021. godini iznosili su 2.315, od čega je rešeno 1.765 predmeta, 308 predmeta nije rešeno, a u 240 predmeta je u toku.

Nastavljeno je ublažavanje barijera za zaštitu žrtava zločina, posebno za žrtve rodno zasnovanog nasilja, uključujući nasilje u porodici;

U periodu od januara do decembra 2023. godine, 129 (sto dvadeset devet) žrtava je dobilo nadoknadu kroz program. Ukupan iznos poreza za nadoknadu žrtvama krivičnih dela u 2023. godini iznosio je 228.978,00 evra.

U 2023. godini primljeno je 129 zahteva za obeštećenje.

- 24 zahteva su odbijena
- 98 zahteva je odobreno
- 7 na radu.

Ukupni iznos naknade 228.978,00€.	
Nasilja u porodici	39 slučajeva
Nasilje	11 slučajeva
Zlostavljanje dece u seksualne svrhe	8 slučajeva
Seksualno uznemiravanje	9 slučajeva
Ratni zločini	12 slučajeva
Trgovina ljudima	3 slučajeva
Ubistvo	13 slučajeva
Pokušaj ubistva	9 slučajeva
Teška telesna povreda	13 slučajeva
Teška telesna povreda	10 slučajeva
Pljačka	1 slučaj

Divizija zadužena za podršku žrtvama zločina, u saradnji sa svojim partnerima, održala je obuke za sudije, tužioce, branioce žrtava, socijalne radnike, policiju Kosova, jedinice za trgovinu ljudima, različite nevladine organizacije koje su informisane o pravu žrtava na naknadu.

Realizovana je informativna kampanja o pravima žrtava na naknadu putem plakata ili informativnih postera, letaka, brošura koje su postavljene i distribuirane relevantnim institucijama i različitim NVO-e.

Informacije na linku websajtu MP su ažurirane. Link -<https://md.rks-gov.net/page.aspx?id=1,103>

Organi bezbednosti (Kosovska policija) koriste karticu žrtve gde se žrtva obaveštava sa nekim podacima od momenta otvaranja slučaja i za žrtve nasilja u porodici, a i druge žrtve koje imaju pravo na odštetu prema važećem zakonodavstvu su svaki put obaveštava policajac. U elektronskoj kartici se nalazi i tačka za obaveštavanje žrtve zločina o pravu na naknadu štete, po zakonu.

U svim slučajevima kada dođe u kontakt sa žrtvama, Kosovska policija ih obaveštava o njihovim pravima koja proizilaze iz važećeg zakonodavstva. Tokom 2023. godine, policija Kosova je takođe izdala brošuru STOP NASILJU U PORODICI, u kojoj su navedena prava žrtava porodičnog nasilja.

Nastavljeno je ostvarivanje imovinskih i naslednih prava žena, imovinskih prava zajednica i RS. Što se tiče ostvarivanja imovinskih prava zajednica a RD-a kroz sprovođenje punopravnih odluka o kojima odlučuje AKKVP, broj sprovedenih punopravnih odluka je 324.

Broj izdatih naredbi za proterivanje u izveštajnom periodu iznosi 5. Na čekanju je 65 naloga za iseljenje od kojih je 90% ove imovine na severu zemlje.

Policija Kosova je pružila podršku Agenciji za imovinu u 51 slučaju.

U skladu sa Uredbom o Povratku Raseljenih Lica i Održivom Rešenju 01/2008, Vlada Kosova je donela Odluku br. 13/116 od 28.12.2022. godine. Centralna komisija za žalbe je osnovana. Primenjeno je.

Sprovođenje Afirmativne mere za upis zajedničke imovine na ime oba supružnika nastavljeno je sa pozitivnim efektima, bez naknade. ARR predložila je nastavak afirmativne mere "Administrativno uputstvo za upis zajedničke imovine na ime oba supružnika, bez naknade." AU je produženo za još godinu dana, april 2023- april 2024. U ovoj afirmativnoj meri za period januar-decembar 2023 godine registrovano je 5050 (pet hiljada pedeset) imovina na ime oba supružnika. ARR je, u cilju senzibilizacije o imovinskim pravima i beneficijama žena kroz primenu afirmativne mere, relizovala je televizijski video spot za Administrativno uputstvo za upis imovine na ime oba supružnika - besplatno.

u 1- U prilogu 1 - na detaljan i opisujući način, prikazan je status realizacije planiranih aktivnosti u okviru Strateške objektivne 4;

U okviru Strateškog objektivne 4 predviđena su 5 strateške pod-objektive sa ukupno 29 aktivnosti. Status aktivnosti je sledeći:

Potpuno implementirano:	25 (dvadesetpet)
Delimično sprovedeno ili u toku implementacije:	4 (četiri)
Aktivnost nije sprovedena i nema razvoja u vezi toga ; 0	

Pored napretka koji je postignut u ovom strateškom cilju, neki izazovi koje treba rešiti u budućnosti su:

- Da se završi i odobri u Vladi, Zakon o ostvarivanju prava na suđenje u razumnom roku.
- Završetkom izmene i dopune Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći povećan je krug korisnika besplatne pravne pomoći, što istovremeno povećava potrebu za dodatnim budžetom.
- Nastaviti sa kampanjama podizanja svesti u vezi sa informisanjem građana o njihovim pravima na pristup pravosudnom sistemu, posredništvu, besplatnu pravnu pomoć itd.
- Potrebno je nastaviti sa ostvarivanjem prava svojine i nasleđivanja žena, prava svojine zajednica i PZH-ova.
- Obezbediti adekvatan budžet za obeštećenje žrtvama zločina.
- Organizovati sistematske programe obuke za službenike za sprovođenje zakona.

1.1 Rizici, izazovi i olakšavajuće mere

U ovom izveštaju se takođe naglašava potreba za unapređenjem pravnih, institucionalnih i političkih kapaciteta u oblasti ljudskih prava. Međuinstitucionalnoj koordinaciji u smislu izrade i sprovođenja javnih politika treba posvetiti više pažnje i pažnje, posebno od strane donosioca odluka.

Ministarstva i opštine moraju biti proaktivnije u sprovođenju aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom (2021-2023) za sprovođenje Programa zaštite i unapređenja osnovnih prava i sloboda (2021-2025), koje su od vitalnog značaja za građane zemlje.

Izazovi koji se i dalje ističu su:

- Implementacija paketa zakona o ljudskim pravima, sa posebnim fokusom na Zakon o zaštiti od diskriminacije ostaje izazov.
- Sprovođenje Zakona br. 03/L-019 o osposobljavanju, profesionalnoj prekvalifikaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom,
- Izrada sveobuhvatnog Zakona o osobama sa invaliditetom još uvek nije završena.
- Jačanje i funkcionalizacija institucionalnih mehanizama za zaštitu od diskriminacije u Ministarstvu i opštinama u skladu sa promenama koje se vrše u Zakonu o zaštiti od diskriminacije.
- Zakon o zdravstvenom osiguranju još nije dovršen.
- Građani Republike i dalje nemaju zdravstveno osiguranje.
- Budžetski zahtev ABPP-a za otvaranje mobilnih kancelarija u 6 opština još nije naišao na podršku.
- Formula za specifičan grant za socijalne i porodične usluge još nije utvrđena.
- Dugoročno opredeljenje Vlade da garantuje sprovođenje mera predviđenih Programom zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Prevenција i otklanjanje prepreka nesprovođenju Programa za ljudska prava i osnovne slobode treba da se fokusira na:

- Međuinstitucionalna koordinaciona grupa za ljudska prava pokazuje proaktivniju ulogu u praćenju sprovođenja ovog programa i akcionog plana za njegovu implementaciju, zahtevajući institucionalnu odgovornost u vezi sa progrestinom i izazovima u njegovoj implementaciji.
- Za Agenciju za besplatnu pravnu pomoć treba predvideti posebnu liniju budžeta ili dodatnog budžeta, kako bi se besplatna pravna pomoć proširila i pokrila za celu zemlju.
- Funkcionalizovati Centralnu jedinicu za prevođenje i usklađivanje zakonodavstva u pravcu harmonizovanog višejezičnog zakonodavstva.
- Da se usvoji Zakon o zdravstvenom osiguranju, koji bi usledio sa ostalim koracima za obezbeđivanje uslova za zdravstveno osiguranje građana zemlje.
- Izgraditi rehabilitacioni centar za osobe zavisne od narkotičkih substanci.
- Vlada treba da poveća broj inspektora, posebno da poveća broj žena inspektora.
- Stvoriti poseban grant za socijalne i porodične usluge
- Dovršiti i usvojiti sveobuhvatni Zakon o osobama sa invaliditetom.
- Izrada i realizacija planova zaštite životne sredine i kvaliteta vazduha, na nivou lokalne samouprave.
- Poboljšati saradnju i institucionalnu interakciju između centralnog i lokalnog nivoa vlasti u smislu izrade i sprovođenja javnih politika.
- Institucije daju prioritet ostvarivanju prava radnika u javnom i privatnom sektoru, u skladu sa važećim zakonodavstvom i međunarodnim standardima.
- Vlada i sve odgovorne institucije treba da dodele finansijska sredstva za realizaciju aktivnosti za koje su odgovorne.

1.2 Zaključci

Program zaštite i unapređenja osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025) usvojen je u oktobru 2021. godine, sa detaljnim Akcionim planom za period (2021-2023). Ovaj dokument potvrđuje posvećenost Vlade Kosova za društveno-ekonomski razvoj, zasnovan na otklanjanju prepreka za ostvarivanje osnovnih prava i sloboda, uključujući i ekonomska prava, koje će pomoći građanima da rade, troše i žive dostojanstveno i u miru. Na plećima Republike leži velika odgovornost: da obezbedi poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, poštujući standarde uključene u međunarodne konvencije i onih u praksi Evropskog suda za ljudska prava. Vlada Kosova će kroz Program ispunjavati pozitivne obaveze koje proizilaze iz priznavanja svakog univerzalnog ljudskog prava, jednako i bez diskriminacije. U ovom okviru, svim licima se daje mogućnost da uživaju svoja prava, sve dok njihovo uživanje ne krši prava drugih. U cilju zaštite ljudskih prava biće uzete u obzir preporuke Institucije Narodnog advokata, kao nezavisnog mehanizma za zaštitu i unapređenje ljudskih prava, Evropske komisije, domaćih nevladinih organizacija i međunarodnih i regionalnih mehanizama za ljudska prava, a isti sprovodiće nadležne institucije u skladu sa Ustavom i važećim zakonima.

Četiri strateška cilja u okviru Programa za zaštitu i unapređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda (2021-2025), odražavaju prioritete za inkluzivno, ravnopravno i nediskriminatorno društvo, koji se žele postići kroz sledeće ciljeve:

A to su:

- ✚ **Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija, radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;**
- ✚ **Zaštita i promovisanje ljudskih prava;**
- ✚ **Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;**
- ✚ **Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu**

Važno je napomenuti da je Kancelarija za dobro upravljanje glavni koordinacioni mehanizam za praćenje sprovođenja Programa o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Program se dobro realizuje, sa manjim zakašnjenjima, ali ima prostora za unapređenje i dalji razvoj procesa. KDU/KP, pored koordinirajuće i motivacione uloge, maksimalno je angažovana na realizaciji nekih aktivnosti predviđenih u okviru akcionog plana. Ukupno su u Programu planirano je 124 aktivnosti. Od toga su 104 aktivnosti realizovane, 14 djelimično realizovane ili u realizaciji, a 6 nije realizovano.

Takođe, treba napomenuti da su razvijene aktivnosti koje su prevazišle planirane mere, van onoga što je predviđeno dokumentom, kao npr. Osnovan međuinstitucionalni tim za podsticanje i promociju zapošljavanja zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo, pokrenuta Nacionalna platforma za prijavljivanje slučajeva diskriminacije za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo i operacionalizovan, Kalendar aktivnosti za 2022. godinu – Godinu osoba sa invaliditetom i dr.

Glavni napredak je postignut u **Strateškom cilju 1, kao iu Strateškom cilju 2**. Fokus obaveza institucija na centralnom i lokalnom nivou upravljanja treba da bude orijentisan na Strateški cilj 3 i Strateške ciljeve 4. Kancelarija za dobro upravljanje/Kancelarija premijera, u saradnji sa drugim relevantnim institucijama je završila ovaj izveštaj koji obuhvata period ocene za godinu (2023), predstavljajući napredak kao i izazove tokom sprovođenja Akcionog plana (2021-2023) za Program zaštite i unapređenja osnovnih prava i sloboda.

1.3 Neka od najvažnijih dostignuća tokom perioda izveštavanja su:

- Osnovana je i operacionalizovana Međuinstitucionalna koordinaciona grupa za ljudska prava
- Savet za prava osoba sa invaliditetom ponovo je funkcionalan. Savet deluje kao savetodavno i vodeće telo za određivanje prioriteta i politika u oblasti ograničenog očinstva (ova dva mehanizma predsedava g-đa Emilija Redžepi – zamenica premijera za pitanja manjina i ljudskih prava) .
- Funkcionalan je Međuministarski komitet za prava dece, koji predsedava premijer Republike Kosovo Albin Kurti.
- Izaden je Državni izveštaj o primeni Međunarodne konvencije o pravima dece.
- Formiran je smo međuinstitucionalni tim za podsticanje i promovisanje zapošljavanja za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u Republici,
- Lansirana je Nacionalna platforma za prijavljivanje slučajeva diskriminacije za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u Republici Kosovo, kai i operacionalizovana.
- Izaden je Godišnji izveštaj za 2023. godinu o sprovođenju Zakona o zaštiti od diskriminacije zasnovan na slučajevima prijavljenim na nacionalnoj platformi za zaštitu od diskriminacije za romsku, aškalijsku i egipatsku zajednicu na četiri jezika: albanskom, srpskom, engleskom i romskom.
- Usvojen je Okvir nacionalnih indikatora za ljudska prava.
- Izraden je Okvir indikatora za praćenje primjene Zakona o zaštiti od diskriminacije.
- Izradene su smernice za sprovođenje Politike protiv seksualnog uznemiravanja u organima Javne uprave i jačanje kapaciteta za njeno sprovođenje.
- Sačinjen je i objavljen izveštaj o primeni Zakona o zabrani diskriminacije za 2023. godinu.

Prilog

Program zaštite i promovisanje osnovnih ljudskih prava i sloboda sprovodi se u skladu sa Akcionim planom. Program Vlade Republike ima: 4 strateške objektivne, 16 specifičnih objektivne, 33 objektivne i 124 razna postupka. Dalje, u ovom izveštaju prikazan je napredak implementacije Programa i Akcionog plana za (2021-2023)god.

Korišćeni su svi dostupni podaci Kancelarije za dobro upravljanje/Kancelarije premijera, ministarstava, opština i drugih institucija prikupljeni putem web stranica i direktnih komunikacija putem elektronske pošte.

IMA IV STRATEŠKA CILJA

- 16 OBJEKTIVA SPECIFIKE
- 124 AKTIVNOSTI/
- 33 POKAZATELJA

1. STRATEŠKI CILJ I

- 04 Strateški Cilj
- 20 Aktivnosti

2. STRATEŠKI CILJ II

- 03 Strateški Cilj
- 38 Aktivnosti

3. STRATEŠKE OBJEKTIVE III

- 04 Strateški Cilj
- 37 Aktivnosti

4. STRATEŠKE OBJEKTIVE IV

- 05 Strateški Cilj
- 29 Aktivnosti

- 09 Aktivnosti - bile su planirane za 2021.godinu
- 37 Aktivnosti - bile su planirane za 2021-2022.godinu
- 78 Aktivnosti - bile su planirane u kontinuitetu za 2021-2023.godinu

Pregled nivoa sprovođenja aktivnosti za godine (2021-2023) je kako sledi:

Strateški ciljevi	Planirani postupci za 2021-2022	Status sprovođenja postupaka tokom 2021-2022

1. Progres u upravljanju, transparentnosti, institucionalne koordinacije i odgovornosti unutar javnih institucija, radi daljeg ostvarivanja ljudskih prava;	20 planiranih aktivnosti	sprovedeno (19 je sprovedeno), u toku sprovođenja (1 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (0 nesprovedeno)
2. Zaštita i promovisanje ljudskih prava;	38 planiranih aktivnosti	sprovedeno (33 je sprovedeno) u toku sprovođenja (3 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (1 nesprovedeno)
3. Obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve;	37 planiranih aktivnosti	sprovedeno (26 je sprovedeno) u toku sprovođenja (6 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (5 nesprovedeno)
4. Olakšavanje pristupa pravosudnom sistemu	29 aktivnosti	sprovedeno (25 je sprovedeno) u toku sprovođenja (4 je u toku sprovođenja) nesprovedeno (0 nesprovedeno)
Total	124 Aktivnosti - bile su planirane u totalu	- sprovedeno (104 je sprovedeno) - u toku sprovođenja (14 je u toku sprovođenja) - nesprovedeno (6 nesprovedeno)